

Det første, Gud sagde, var: »Lad der blive lys«

Interview med Frank Beck. v/ Peter Kjærulff

»Det ville være forrygende, hvis man kunne få lyset med på en plade, så det måske kunne blive accepteret som noget andet end det er nu, ikke? Jeg ku' godt tænke mig at lave et næsten tea-termæssigt forløb – en historie, hvor en række af 10-20 numre fulgte en ganske bestemt idé og hvor man lavede lyssætninger, der passede til de enkelte numre. Sådan at det ikke bare bliver lyset for lysets skyld og musikken for musikkens skyld.«

Fotos: Peter Kjærulff

Frank Beck er journalist og periodevis free-lance rock-scene lysmand. Han har arbejdet med så forskellige grupper som One Two, Sky High (svensk), Blast, C.V. Jørgensen, Bus Stop (i gamle dage) og ved utallige festivaler rundt om i landet. MODSPIL har forsøgt at bore i muligheden for, at total-kunstværk-tanken blomstrer op, hvor man måske ikke venter at finde den. Og at man måske kalder den noget andet. Scenen: lejlighed med hvide vægge på Frederiksberg – en lille snurrende båndoptager på et glasbord:

Hvor meget lys skal der til, for at det begynder at spille en selvstændig rolle i showet?

»Når man er nede på de små produktioner, så er lyset noget, man tar med for at ha noget, der lyser. Når det blir lidt større, så bliver det noget, der skal indgå som udtryk enten for lysmanden selv – hans idé – eller for bandet. Og her er det så man kan tale om: har de en idé, eller har de ikke en idé? Dér er det

meget ofte overladt til lysmanden at komme med ideen. Han bliver den, der designer deres scenemæssige udtryk. Altså hvad man ser – minus dem. Hver genre har sin egen stil. Heavy Metal f.eks. – dér kan næsten ikke blive for mange lamper, og hvis man også kan slæbe underlige monstre ind, der rør sig og gang i den, så er det fint, ikk? Og man anvender lyset med alle knapper på een gang.«

Hvor bevidst laves lyssætningen?

»Det ville være absurd at begynde at sætte det lys, man sætter på »Maratondansen« ude på Gladsaxe teater sammen med et band som Pretty Maids f.eks. Folk ville dø af grin, ikk? De starter simpelthen for fulde hamre med bomber og vild gang i den, og hvis der lissom så lå noget blødt douce lys hen over hele scenen, sådan noget hyggelys, så ville det ikke passe på det billede, som er deres image: de hårde drenge med nitterne – selvom de gør meget ud af at sige, at de er meget rolige.

Lyset sætter associationer i gang, som jeg tror mange mennesker har til fælles. Er musikken hård og voldsom, så kræver det et tilsvarende lys: f.eks. kold blå, kold gul, næsten tynd orange og hvid – altså hård hvid. Men så ender det ofte for de fleste med, at de putter pink ind. Det har jeg nu aldrig helt forstået, men i det her *voldsomme* lys, der findes rød i afskygningen pink ret ofte.«

Hvilken effekt giver det?

»Ja det er jo »den varme halvdel« ikke?«

Kan man med visse farver lave f.eks. seksuelle associationer?

»Ja ja. 9 ud af 10 lysmænd ved en bal-

lade, pladrer godt med rødt og blå på. Der er et eller andet dybdepsykologisk ved det – og hvis man f.eks. kunne lave sort lys, så ville man bruge det til Heavy Metal, ikk? Det ligger dybt i os.«

Er du bevidst om de der psykologiske funktioner, når du sidder og skal lave lys?

»Mere eller mindre. Det sker jo stort set af sig selv, tror jeg ofte. Jeg tror ikke man behøver tænke så fandens meget over det altså. Der er nogen, der bruger »bolchelys«, altså det hele pladret oven i hinanden. De færreste kan li det, det er lidt for meget kaos, og jeg tror nok folk tænker over, om det stilmæssigt holder sig inden for en eller anden ramme, der er sangen eller bandet. Men derudover tror jeg ikke, man tænker over, om lige præcis det her lys passer til den her sang, stemningsmæssigt, følelsesmæssigt eller noget som helst andet.

Dem, der har en filosofi bag, kan man næsten pille ud, ikk? Det er dem, der har en høj selvbevidsthed. De siger normalt mere om, hvad de vil ha. Dem, der har mindre viden, tar det, der kommer. Clas Yngström (guitarist og ledende personlighed i det svenske High Sky) ved, hvad han vil ha. Det må ikke være pænt, og det må helst ikke ligne noget, der har været der før. Det skal helst være kanon utraditionelt:

Altså denneher scene: hvis den ser ud, som den plejer, så er der en bagbro, hvor der hænger 100 lamper, ikk? Og så står der nogen foran, og det er lissom det. Det er en meget traditionel måde. Det vil han ikke ha. Han vil ha, at lamperne i sig selv bygger sig ind i scenen, at alt hænger sammen, gerne at der kommer nogle stilladser væltende ned

oppefra og står midt på scenen og ud og hen, sådan at alt i virkeligheden kommer til at blive een stor collage. Og så er det svært at skille ad: hvad er lys, hvad er musikere, hvad er podier osv. Og nogle af numrene bliver meget scenografisk udtænkt – teateragtigt lige pludselig. Med silhouetter op på et hvidt bagtæppe. Og det er meget sjovere at arbejde med i stedet for bare det her »blink blink«. Han har en idé om, at det her boogie-rock-blues, han spiller – hurtigt og pågående musik – skal have lidt beskidt, sådan jungle-agtigt lys. Det skal være intimt, og det må ikke virke søgt. Enten skal det være kaos, eller også så glem det – altså. Ikke noget med at der står en ting her, og vi kan alle sammen se, at den er blevet sat der. Det er kedeligt.

Med Clas er det sådan, at jeg har skåret alt, hvad der hedder rødt, væk. Der findes kun nogle meget tynde røde. Ellers er det blå og grønt og hvidt, og et enkelt nummer, hvor der er noget gult. Egentlig vil han gerne ha noget med røde og gule farver, men det vil jeg ikke – der går let lidt for meget »Nana« i det, ikk?

Nanas første tur, det var blå og rødt næsten alt sammen – eller blå og pink. Leif Helberg, som lavede det, og jeg sad og snakkede om det, kan jeg huske – og det var de farver, hun sku ha. Klart. Og her er det så man spørger sig selv, om det sker af sig selv. For det skete af sig selv – det var de farver, den dame sku ha.«

For nu at dyrke min egen kæphest: har det noget med personernes aura at gøre?

»Det er meget svært at tænke aura, ikk? Når man står med 16 tons jern oppe i luften. Jeg tror ikke, der er no-

gen, der tænker det fjerneste over det. Jeg synes alle de der ting er skide spændende, og måske burde man måske også sætte sig ned og finde ud af, hvad det er. Man kunne garanteret måske også komme til at lave noget bedre lys, hvis man gad interessere sig for, hvad det er for nogle farver, der gør hvad. Men jeg tror ikke, det er noget, man skal satse på, for det er *håndværkere*, ikke? Man går heller ikke ned og spørger en murerarbejdsmand om, hvordan hans aura har det, vel? Jeg mener – det er jo ikke sådan store filosofiske brikker vi bevæger os ude på, vel?

Men jeg bruger fuldstændig min intuition, når jeg sidder ved lysbordet. Og så oplever man noget andet end ellers. Jeg tror, at behovet for at sætte lyd og billede sammen ligger dybt i mennesket. Jeg kan huske – egentlig startede jeg med at lave lyd, og det syntes jeg ikke var sjovt, altså. Jeg mener, man kan høre det, og hva så? Jeg mener: det første Gud sagde, var: lad der blive lys. Det skal man da holde sig til, ikk? Det var det, han først fandt på (hjertelig latter). Lyset kan man bruge, man kan få folk til at se det. Lyd er enten god eller dårlig. Hvis den forvrænger, er det noget lort, og hvis den er god, er der ingen der lægger mærke til den.

Med lys er der ingen grænser.«

Hvad med røgsiden?

»Røgen er der ikke nogen, der holder af. Jo – lysfolkene elsker den, for ellers kan man ikke se lyset. Når nu man har gjort så meget ud af det. Det er noget andet med tåris (denneher røg langs gulvet). Det er en speciel teatereffekt, hvis man skal vise noget helt specielt: nu kommer hit'et eller sådan noget. Bomberne er »bare« effekt. Man kan få

nogle, der siger bang og nogle, der laver små paddehatteskyer. De voldsomme magnesiumbomber er mest brugt inden for Heavy Metal, for de gir det her gok. Kraftige sager. Stroboskoplys (hurtige skarpe blink) det var mere før i tiden, og det tror jeg mest var, fordi man ikke havde andet. Og det var dengang, man stod og hældte olie på lysbilledfremviseren.«

Kan du beskrive et forløb inden for et enkelt nummer f.eks.?

»Øh – Joh. Der er et One Two-nummer, der er skide sjovt. For der sker en masse. Modsat meget statisk musik, som måske er utrolig smuk. Andreas Vollenweider, eller hvad han hedder, ham harpenisten. Det er utroligt smukt og følelsesfuldt, men det er bare røvsygt at lave lys til, for der sker altså ikke en skid. Man falder i søvn.

Men hvis du tar det One Two-nummer, som hedder »Midt i en drøm«, så er der i indledningen en keyboardfigur »hm ba-ba-ba-ba« på 2 og 4. Totalt statisk. Den ligger over en guitar/bas figur, som er meget voldsom, der siger »duu duu duu – da dang, duu ...«. Så vil jeg så prøve, om jeg kan følge ham keyboard-fyren og lave blink på 2 og 4. Ikke hårde tænd/sluk blink, men hurtigt fadede blink. Med den anden hånd vil jeg så prøve at følge guitar/bas-figuren i f.eks. 2 farver, der fader ud og ind.

Typisk her i indledningen vil der på scenen kun være baglys.«»

Det er måske næsten som et slags lysorgel, du sidder med?

»Ja, det gør ikke noget, hvis man er gammel trommeslager. Det er jeg også. Det fedeste er, hvis man har ret stor adskillelse af hjerne og hænder, sådan så

højrehånden i vid udstrækning kan gøre det, som venstrehånden ikke ved noget om.

Så kommer de unge damer og begynder at synge. Så kommer der en spot på dem, eller hvis ikke man har 2 ekstra mand til følgespot, så smækker man bare lys på hele scenen, rettet ind mod dem så godt man kan. Og så fortsætter jeg med basfiguren, men mindre voldsomt, sådan at det ikke tager billedet fra dem, der nu er begyndt at synge.

Så kommer der et B-stykke, der er sådan lidt flydende, og så holder man op med at blinke og skifter totalt lyssætning eller farver – f.eks. rød/grøn/hvid, der ændres til en anden kombination af rød/grøn/hvid, sådan at scenen får et andet udtryk. Det bliver så stående, samtidig med at man ka ha lamper under trommerne, f.eks. i blink, hvis der sker noget specielt.

C-stykket er så et »hit« – med blink på 2 og 4. Derudad. Der ligger så nogle små riffs ind imellem, som man prøver at følge med i – tage det, man tror, folk hører. Ofte kan man gå grumme galt i byen, fordi folk i virkeligheden ikke hører det, jeg hører. De hører måske ofte sangen og ikke keyboardet, som har en fin lille rolle – en lille figur, som jeg prøver at fremhæve med hvidt lys. Det drejer sig om at fremhæve de ting, folk ikke har lagt mærke til – uden at stjæle billedet. Denne grænse er lidt vanskelig at finde, for man kan smadre det totalt, hvis man har lyst – altså ved at blinke helt uhæmmet, hvor der ikke skulle være blinket helt uhæmmet. Jeg har set nogen smadre det hele.

Skemaet er det samme hele vejen igennem. Jeg holder mig så vidt muligt nede for at spare – for at have så forskellige lyssætninger til så mange numre

som muligt, så det ikke blir den samme farvelade, de står og glør på hele tiden. Modsat netop heavy metal, hvor du – når du har hørt de første 2 numre – for det meste har set hele svinet: så *har* de fået brændt de der 250 lamper af.«

Er der nogen grænser for dine udfoldelsesmuligheder?

»Ja. Alt det, der er sjovt, koster penge. Og mulighederne har udvidet sig utroligt indenfor de sidste 10 år. Hvis du tænker på dengang Gasolin startede – Kim Wilhelm lavede Gasolin dengang, og jeg kan huske, at han har fortalt, at han sad og tegnede sit livs lysdesign derhjemme, og der var 18 lamper. Og da mente han virkelig: der var ikke noget, han ikke ku gøre. 'Nu har jeg nået det – endelig!' I dag går han glad ud og hænger 250 lamper op, ikk? Og synes, at det ville være meget fedt, om vi også havde nogen derovre, ikk?

Der er et system, der hedder »Vari-lights«, hvor hver lampe kan bevæge sig, og hver lampe indeholder stort set alle farver, og iris kan blive større eller mindre. Da vi undersøgte prisen for 3-4 år siden, kostede det 60.000 kr. *om ugen* + teknikker for 24 lamper. Og det er ikke noget, du kan købe, du kan kun leje det.

Et band som Genesis er nok dem, der har mest »Vari-lights« med i byen, når de går ud, og de har så mange, så alle går på røven, men ingen vil kunne betale det. Men de har spyttet i kassen, da det var på udviklingsstadiet. Og her er lyset utroligt smukt. Voldsomt. Elefantisk, næsten, man tror næsten ikke det er rigtigt. Og som lysmand får man ikke hørt en skid af musikken, man står bare og glør op i luften og tænker: bare det var mig, ikk?»